

Cyclus: Ruimtes waar het licht niet komt – Heikele kwesties

Een gloed van liefde schroeide ons gezicht.

19 september – 24 oktober 2021

Door: Kees van der Zwaard

Inleiding

Het is niet moeilijk om een reeks heikele kwesties te bedenken. (In onderstaande opzet ontbreken er dan ook talloze, waaronder klimaatverandering, die op de gemeentedag aan de orde was). Onderwerpen die je aan het hart gaan, waar we wakker van liggen in de nacht. Kwesties waar geen makkelijke oplossing voor te vinden is, maar die botsen en schuren met waar wij mensen voor bedoeld zijn, voor licht en leven. Zoals we regelmatig zingen: “Die ons voor het licht gemaakt hebt, dat wij leven”. In plaats daarvan wordt de schaduwzijde van ons menselijk bestaan zichtbaar: onrecht en geweld, eigen gelijk voorop ten koste van al het andere. Heikele kwesties dragen ook in zich dat er verdeeldheid op de loer kan liggen met mensen die er fundamenteel anders over denken. Wat doe je dan? Zwijgen, discussiëren, luisteren? Hoe doen wij dat als gemeenschap, hoe gaan wij om met dat wat na aan het hart ligt en heikel is?

Maar het is nog niet eenvoudig om rondom die heikele kwesties een viering te creëren. Toch willen we dat doen. Niet om de heikelheid af te zwakken, maar vanuit het diepe verlangen naar licht, juist in die ruimtes waar geen licht lijkt te komen. Om het uit te houden, om enig houvast in de verwarring, om te volharden in hoop en te oefenen in verandering.

Zondag 19 september (startzondag; mmv het Janskoor)

Voorganger: Kees van der Zwaard

Thema: Afrekenen of meetellen?

Kwestie: Klem tussen extremisme en populisme

Lezing: Mattheüs 12,1-15

We lijken steeds meer in een afrekencultuur te leven. Eén misstap, één verkeerde uitspraak, nu of toen je jong en onbezonnen was (en in een tijd met andere mores leefde), en je reputatie ligt aan gruzelementen. Sociale media nemen met verve de rol van snelrechter op zich. Uit angst niet woke genoeg te zijn. Met één tweet worden mensen afgeschreven. Niet zwart, niet wit, niet straight, niet oranje genoeg. Of te.

In Mattheüs lezen we hoe de letter van de wet botst met de realiteit van het alledaagse leven. En hoe snel wij erbij zijn om anderen te corrigeren als zij over de scheef lijken te gaan. Door de houding en woorden van Jezus wordt er een ander licht op die wet geworpen. Jezus confronteert hen en ons met het feit dat ze de goedheid niet in pacht hebben, laat staan dat ze altijd goed zijn. Zo ontstaat er ruimte waar niet wordt geoordeeld. Waar de geest van de wet recht wordt gedaan. Hoe bewaren wij die ruimte?

Zondag 26 september

Voorganger: Marieke Milder

Thema: Ik bezit, dus ik ben

Kwestie: Arm en rijk – kans(on)gelijk

Lezing: Lucas 16,19-30

In de documentaire-reeks *Klassen* (HUMAN 2020, terug te zien op NPO Start) werd pijnlijk duidelijk dat de kans op ontplooiing van basisschoolkinderen meestal geen kwestie is van hun eigen kwaliteiten, maar afhankelijk van het opleidingsniveau van de ouders. En dat opleidingsniveau hangt vaak samen met financiën. Een ongelijke start geeft ongelijke mogelijkheden. Een scherp voorbeeld hoe “bezit” doorwerkt in onze sociale structuren, hoe armoede leidt tot uitsluiting, hoe rijkdom kan perverteren.

In de parabel over de rijke man en de arme Lazarus staat de kloof tussen rijk en arm centraal. De radicaliteit van het verhaal daagt uit om te zoeken naar manieren om de ongelijkheid tussen rijk en arm te verminderen. Om oog te hebben voor de schepping,

(her)verdeling van geld en goed, voor gerechtigheid en duurzaamheid. Niet voor later, maar nu.

Volgens Augustinus heeft dat in elk geval te maken met het streven naar eerlijkheid en waarachtigheid, naar ieder het zijne geven, niet meer en niet minder dan er nodig is.

Zondag 3 oktober; mmv het Janskoor

Voorganger: Wilma Blaak

Thema: Jouw land, mijn land

Kwestie: Israël-Palestina

Lezing: Jesaja 2,1-5; Galaten 3,25-29

Een jochie – Israëlsch of Palestijns, dat maakt niet uit – zegt: ‘Zij denken dat het hun land is en wij denken dat het ons land is. Maar het is ons land.’ Dit is de kern van het conflict tussen Israël en Palestina. Een kwestie die de gemoederen snel hoog doet oplopen, en waar veel verwarring is tussen heiligheid, etniciteit, politiek en recht.

We lezen een tekst over hoop en een tekst over geloof. Hoop op vrede en geloof in vrijheid.

We gaan de oplossing niet vinden, maar we zoeken wel naar hoop tegen de wanhoop, geloof voorbij de uitzichtloosheid.

Verhelderend in alle begripsverwarring vind ik de brochure ‘De muur is afgebroken. Het Israëlsch-Palestijns conflict in het licht van christelijk geloof en internationaal recht’ (2012).

Verkrijgbaar via www.vriendenvansabeelnederland.nl en www.kaiospalestina.nl.

Zondag 10 oktober

Voorganger: Jasja Nottelman

Thema: Mag je het ook wèl weten?

Kwestie: Eén weg: Jezus!?

Lezing: Prediker 11,4-6, 1 Korinthe 2,1-8

In een gesprek over onze Janskerkgemeente merkte iemand op: ‘Er is veel ruimte voor ruimte, veel begrip voor wat we niet weten. En dat is prachtig. Maar mag je ook iets wèl weten? Wat als je ergens wel van overtuigd bent?’

Deze vraag gaat over godsbesef, over de ervaring van Gods aanwezigheid èn over het verschil in behoefte om dat mysterie te benoemen. We laveren tussen Prediker, die stelt dat we niets over Gods weten, en Paulus, die de gekruisigde Christus als de enige weg ten leven predikt.

De kans is groot dat iedereen op zoek is naar een godsbeeld waarmee zij of hij kan leven.

Dat beeld heeft vaak een relatie met je levensverhaal. Dat geldt ook voor Prediker en Paulus. Ook voor de bijbel geldt dat er gelovende mensen aan het woord komen over wat zij geloven wie God is, wat God doet, wat God zegt, wat God wil. Kortom: je credo – hoe groot of klein ook – is altijd een geloofsuitspraak en geen universele waarheid.

En hoe is dat voor kinderen, wat reik je hen aan als Godsbeelden, wat ontspringt in henzelf? Wat als wij het aan henzelf vragen: Wie is God voor jou? Hoe zie je God? Welke antwoorden krijgen we dan?

Bestaat die waarheid dan ook niet? Wij hebben hem in elk geval niet in ons bezit, dus laten we elkaar bevragen op waar we geraakt worden en elkaar ontmoeten onder de open hemel waar onze levensverhalen samen klinken.

Zondag 17 oktober; mmv het Janskoor

Voorganger: Kees van der Zwaard

Thema: Excuus aanbieden voor wat je niet hebt gedaan?

Kwestie: Kind van het kolonialisme

Lezing: Exodus 20,12; Markus 12,28-34

Hoe eer je je vader of je moeder als hij of zij – bewust of onbewust – deel uitmaakten van een onderdrukkend systeem? Hoe kijk je naar jezelf als je ontdekt, dat je deel uitmaakt van een cultuur die mede is gefinancierd met geld uit slavenhandel en kolonialisme? Wat is de waarde van excuses, als degene die zich verontschuldigt niet de fout heeft begaan, waarvoor excuses worden aangeboden? En wie aanvaardt die excuses eigenlijk? Is vergeving dan ook aan de orde?

Wat is betekenis van 'het grote gebod', dat onze (voor)ouders wel kenden, zelfs geloofden, maar niet toepasten? Of is dat wijsheid achteraf? Maar er waren ook (voor)ouders zich wel verzetten tegen de misstanden van hun tijd.

Kortom: hoe leven we met ons verleden in het heden?

Zondag 24 oktober

Voorganger: Marie Hansen-Couturier

Thema: 'Vallen is als vliegen'

Kwestie: Seksueel misbruik

Lezing: Hooglied 5,2-7

In 'Vallen is als vliegen' vertelt Manon Uphoff een indringend en beklemmend verhaal over misbruik. Een uniek verhaal, want haar eigen verhaal. En een verhaal zo oud als de wereld. Een meisje heeft lief. Ze zoekt haar geliefde. Ze loopt op straat. En wordt gepakt door andere mannen. Had ze daar niet moeten lopen? Had ze niet lief moeten hebben? Had ze niet moeten bestaan?

En wat als de misbruiker je vader is, een vertrouwenspersoon, een geestelijke? De impact van seksueel misbruik is groot en duurt vaak levenslang. Hoe hervind je je identiteit. Waar leer je om nog te vertrouwen. Hoe geef je je dan nog over aan de liefde? Is vergeving een weg? Zo ja, hoe dan?